

Urszula Kurzątkowska
(ukalublin@interia.pl)

Informacja o badaniach archeologicznych przeprowadzonych w Lublinie-Jakubowicach
Murowanych w latach 1987-1989.
Lublin 2018

Grób 6

Obiekt – pod warstwą darni, bruku kamiennego i warstwy podsypki, na głębokości ok. 45 cm od poziomu gruntu zarejestrowano zarys obiektu, dość dobrze czytelny od strony N, natomiast w części S przez kolejne ok. 15 cm odnotowywano go na podstawie rejestracji zasięgu szaro-żółtego lessu z kretowinami wypełnionymi polepą. Poziom zalegania szczątków kostnych ok. 65-75 cm (przedmioty w warstwie na głębokości ok. 60-65 cm), dno obiektu na głębokości ok. 95 cm. Jama grobowa na poziomie zalegania szczątków kostnych o kształcie w rzucie płaskim zbliżonym do prostokąta, zorientowana według linii NW-SE, o wymiarach ok. 280 x 230 cm.

Wypełnisko na poziomie odkrycia to ciemnoszaro-brunatny less z plamami jasnopomarańczowej polepy; na głębokości ok. 55 cm skraj części NW i W stanowiła niemal lita ściana z pomarańczowej polepy, o grubości ok. 8-10 cm .

Wypełnisko, w którym preparowano szkielety stanowił less w intensywnym pomarańczowym kolorze, miejscami wypalony na litą polepę (bez śladów węgla) – i tak też podobnie wyglądało wypełnisko centralnej części obiektu aż do jego dna – nie było w nim żadnych śladów po elementach drewnianych, które zachowałyby się jako węgle drzewne; w części południowej wypełnisko wyraźnie o innej strukturze, bardziej sypkie, w postaci lessu o różnej intensywności koloru brunatnego i brunatno-szarego, mieszającego się ze sobą, z drobnymi węglami drzewnymi, jak i jego smugami. Dwa narożniki południowe obiektu to less intensywnie czarny, wypełniony kawałkami węgla drzewnych. Od strony zachodniej, północnej i wschodniej wyraźnie czytelny pas okalający zasadnicze wypełnisko, na planie płaskim ok. 10-20 cm szerokości, węgli drzewnych, wymieszanych, a miejscami stanowiących jedną masę z wypalonym lessem w postaci brył w niemal czarnym kolorze.

Zarejestrowano przepalone szczątki kostne kilku osobników: prawdopodobnie 2 dorosłych (w narożniku NW i przy ścianie W grobu) oraz 4-5 (?) młodszych – dziecięcych (np. w centralnej części jamy oraz wzdłuż ściany E grobu).

Przedmioty znalezione w wypełnisku obiektu.

Naczynia (kolejne numery porządkowe to numery także na planie):

- I. kubeczek (nr inw. 78; il. 1, 10), uszko przy wylewie, wylew szeroki, dno o mniejszej średnicy; powierzchnia siwo-brunatna, dość gładka, „spatynowana” od lessu?; znaleziony ustawiony do góry dnem na innym naczyniu – nr VII;
- II. kubeczek (nr inw. 79; il. 2, 10), uszko przy wylewie, wylew i dno niemal tej samej średnicy; powierzchnia siwa, spopielała, przebarwiona na brunatno od polepy?; przy uszku zachowany fragment w kolorze czarno-stalowym, wygładzony; znaleziony ustawiony do góry dnem, luzem;
- III. misa (nr inw. 80; il. 3, 10); krępa, na niewielkiej stopce; tylko fragmentami niewielkimi powierzchnia czarno-siwa; poza tym siwo-brunatna (kolor od poddania wtórnemu przepaleniu w otaczającym lessie?), wyrównana, do

- wygładzenia; znaleziona ustawiona do góry dnem na innej misie – nr IV; ślady wtórnego przepalenia¹;
- IV. misa (nr inw. 81; il. 4. 10), większych rozmiarów niż nr 80, na stopce, z dwoma dziurkami pod wylewem; kolor obu powierzchni płamisty – stalowo-czarny do jasnobrunatnego; partie przy wylewie zdecydowanie czarno-stalowe; powierzchnie wyrównane, zewnętrzna wygładzona; znaleziona ustawiona do góry dnem;
- V. naczynie esowate (nr inw. 82; il. 5, 11); z rzędem dziurek pod wylewem i odciskami palców na brzuścu w dwóch rzędach; odkryte leżące na boku (czy pierwotnie w innej pozycji?);
- VI. naczynie (nr inw. 83; il. 6); odkryte jako potłuczone, zwarte skupisko skorup o cechach wtórnego przepalenia; zachowano je w całości bez próby rozdzielania materiału do sklejenia i rysowania
- VII. naczynie esowate (nr inw. 84; il. 8, 12); z rzędem dziurek pod wylewem; pojedynczym guzem – wypchnięty od wewnątrz – tuż pod największym przewężeniem szyi; na brzuścu ślady obmazywania pacami wzdłuż w kierunku dna; powierzchnia wewnętrzna wyrównana, zewnętrzna nierówna od wystającej domieszki; odkryte jako potłuczone, na boku, fragmenty nieco przemieszczone; na tych skorupach znaleziono mały kubeczek (nr I).

Naczynia I-IV wykazują niejednoznaczne, w porównaniu z naczyniami V-VII, cechy wtórnego przepalenia lub odbarwienia związane ze stycznością z przepalonym lessem; różnice w ocenie mogą wynikać z odmienności technologicznych obu grup naczyń, przekładających się na ich zachowanie pod wpływem wysokiej temperatury.

Inne przedmioty:

1. przedmiot metalowy (nr inw. 77; il. 9, 10), kilkumilimetrowy, z zaokrąglonym pogrubionym końcem; odkryty wśród kości (czaszki?) jednego z młodszych osobników;
2. skręt druczany metalowy (nr inw. 76; il. 9, 10), średnicy ok. 1 cm, z małym ubytkiem; odkryty przy kościach żuchwy (?) jednego z młodszych osobników;

Badania metalograficzne przedmiotów wykonał w 1988 roku Ryszard Zieleń z CLAU UMCS (skan raportu w Zakładce: Analizy). Wyniki nie komentują ewentualnego przepalenia tych przedmiotów.

Data C14: uzyskana z węgla drzewnych, Gd-2998²; wiek BP 2570 ± 70.

Komentarze.

Jeden z dorosłych osobników złożony został najprawdopodobniej w pozycji siedzącej [tułów opadł do przodu w kierunku wyprostowanych nóg w trakcie procesu pogrzebowego?] na co wskazują obserwacje układu kości dokonane w czasie ich odsłaniania: w narożniku NW widoczne są „wyprostowane” nogi (stykające się ponadto ze szczątkami drugiego osobnika), kości miednicy dotykały ściany jamy, a na i w okolicy kości miednicy leżały m.in. fragmenty żeber, łopatki, część kości ramieniowej, zęby; a czaszka, prawie kompletna leżała nieco obok tego, co było tułowiem.

¹ Miseczka zaginęła; jest zdjęcie z odkrycia, rysunek i fotografia gabinetowa.

² Sprawozdanie Laboratorium C-14 w Gliwicach, nr 28C/89 z dnia 22.02.1989 r. (por. Zakładka: Analizy).

Ślady po częściach drewnianych, odnalezionych w postaci węgli drzewnych, także z grudami i bryłami nawet niemal czarnej polepy, wskazują na wykorzystanie drewna, miejscami z dużą ilością dodanego lessu, do konstrukcji wyłącznie trzech ścian obiektu grobowego oraz dwóch elementów, znajdujących się w południowych narożnikach. Nie zarejestrowano śladów węgla na dnie obiektu.

Naczynia – zdają się wyróżniać dwie grupy: misy i kubeczki, lepszej roboty, zachowane w całości, ze śladami nie tak intensywnego wtórnego przepalenia, oraz naczynia esowate, z powierzchnią chropowatą, grubszą domieszką, i te odnaleziono w silnej destrukcji – efekt gorszego wykonania, a potem działania procesów fizycznych w trakcie procesu pogrzebowego. Znaczna część południowej partii obiektu to nie tak zbity i jednolity less jak ten otaczający szkielety, ale o różnej intensywności koloru brunatnego i brunatno-szarego, mieszającego się ze sobą, z drobinami węgla drzewnego, także drobnymi grudkami polepy i jasnego naturalnego tu lessu (podobnie wyróżniało się to miejsce od poziomu odkrycia). W obrębie tej masy znajdowały się wszystkie naczynia, przy czym nie każde wykazuje taki sam stopień wtórnego przepalenia (por. uwagi wyżej o grupach naczyń).

Ślady po dwóch, o kształcie w przekroju płaskim zbliżonym do owalnego, elementach drewnianych zlokalizowanych symetrycznie w partii S obiektu - oprócz tego, że jako drewniane stanowiły źródło ognia, ale mogły też być fragmentem konstrukcji, na której wspierała się jakaś osłona obiektu grobowego, a może samodzielnie lub łącznie z niezachowanymi częściami stanowiły wyraźnie zaznaczony front obiektu.

W najbliższym otoczeniu naczyń nr inw. 83 (na planie nr VI; wybrane jako zwarta bryła skorup i lessu, nadal przechowywana w tej postaci) zarejestrowano nieregularne drobniutki, lekkie, przypominające strukturą pumeks, bryłki stopionej masy (il. 6) – być może pozostałości fragmentów ceramiki (pochodzących z tego naczynia?) po działaniu wysokiej temperatury podczas palenia się obiektu. Zachowały się również niewielkie fragmenty przepalonych szczątków kostnych (czaszki?) z tego grobu z przylepionymi drobinkami podobnej masy. Zbliżoną charakterem substancję rejestrowano także wśród kręgów należących do szczątków osobnika „w pozycji siedzącej”.

Tekst: U. Kurzątkowska.

Zdj. terenowe: U. Kurzątkowska.

Fot. zabytków: Waczesław Kostko.

Rys.: autorstwo zaznaczono na poszczególnych kartach.

Korzystanie z treści tekstowych i graficznych, dostępnych na stronie www.jakubowice.umcs.pl jest możliwe zgodnie z właściwymi przepisami o dozwolonym użytku lub o innych swobodach użytkowników przewidzianych w przepisach prawa, a korzystanie w szerszym zakresie wymaga uzyskania zgody uprawnionego.